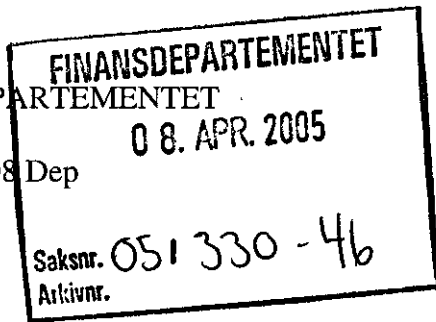

FINANSDEPARTEMENTET
Att:
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Oslo, 7. april 2005

Vår ref: Harald Jachwitz Andersen / DOK-2005-00237

HØRING - NOU 2005:2 UTTAKSUTVALGET - SKATTELEGGING AV PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE VED UTDELING

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 19.01.05 om ovennevnte, samt korrespondanse med departementet om utsettelse av HSHs høringsfrist til 07.04.05.

HSH tok, i samarbeid med flere andre næringsorganisasjoner, i brev til Finanskomiteen 18.05.04 opp behovet for å gjennomføre grundige konsekvensanalyser og nærmere vurderinger av alternative modeller til Finansdepartementets opprinnelige forslag til beskatning av enkeltpersonforetak og deltakerlignede selskaper, jf St.meld. nr. 29 (2003-2004). Vi syntes således at det var svært gledelig at Finansdepartementet nedsatte et utvalg til å utrede muligheten for å skattlegge personlig næringsdrivende ved uttak av overskudd fra foretaket.

Etter vår vurdering har Uttaksutvalget på kort tid gjennomført en grundig utredning i tråd med våre forventninger med hensyn til beskatning av deltakerlignede selskaper. Vi beklager imidlertid den svært mangelfulle utredningen av beskatningsmetode for enkeltpersonforetak. På den annen side har HSH en viss forståelse for at det er vanskelig å utforme en praktisk uttaksmodell for selvstendig næringsdrivende. Den foreslåtte foretaksmodellen innebærer imidlertid en uakseptabel skatteskjerpelse i forhold til dagens delingsregler.

En konsekvensanalyse HSH, NHO og Rederiforbundet har fått gjennomført av foretaksmodellen viser at den relative økningen i effektiv skattesats i forhold til dagens delingsregler er i området 20 % til 35 % for humankapitalintensive foretakstyper (jf Mikroøkonomiske konsekvensanalyser av ny skattereform, Advokatfirmaet Selmer DA, april 2005). Skatteskjerpelsen skyldes først og fremst regjeringens forutsetning om å avvikle lønnsfradraget. HSH mener at en slik skatteskjerpelse for enkeltpersonforetak, som bl.a er den vanlige foretaksformen for gründervirksomheter, ikke kan gjennomføres, og ber derfor om

- at det innføres et lønnsfradrag og
 - at det innføres et betydelig risikotillegg i skjermingsrenten
- i foretaksmodellen.

Dette, samt forslaget til deltakermodell og forslagens implikasjoner for aksjonærmodellen kommenteres nærmere nedenfor. Vi tillater oss imidlertid innledningsvis å understreke behovet for en helhetlig og balansert beskatning av eiere av næringsvirksomhet.

Behov for en helhetlig og balansert eierbeskatning

HSHs prinsipielle utgangspunkt i skatte- og avgiftspolitikken er at reglene må utformes slik at de samfunnsøkonomiske kostnadene som følge av beskatningen blir minst mulig. Dette betyr at skattesystemet i minst mulig grad må påvirke motivene til arbeidsinnsats, sparing, investering og risikotaking. HSH er således glad for at Skatteutvalgets forslag om redusert marginalsatt på arbeidsinntekt er fulgt opp. Marginalsattesatsene må imidlertid reduseres ytterligere, jf nedenfor. Samtidig vil vi også advare sterkt mot skattereformens konsekvenser for investeringer og verdiskaping i private virksomheter.

Som også Uttaksutvalget understreker, må de ulike elementene i skattesystemet ses i sammenheng. Det er således vår klare oppfatning at iverksettelse av aksjonærmodellen og det foreliggende forslaget til deltaker- og foretaksmodell i kombinasjon med en minimal reduksjon av formuesskatten, vil skape en uakseptabel høy samlet eierbeskatning. Her står vi nå i fare for å gjenta en av de største tabbene etter skattereformen av 1992; sjabloner/tekniske forhold (i delingsmodellen) som medfører alt for mange og for sterke urimelige utslag. Samtidig må ikke mindre, kortsiktige tap av skatteinntekter stå i veien for realiseringen av et godt system med høy legitimitet blant både lønnstakere og næringsliv. Dette krever at følgende forhold må på plass for å skape et robust, stabilt og forutsigbart system for beskatning av eiere av næringsvirksomhet:

- Formuesskatten må avvikles - fortrinnsvis i sin helhet, subsidiært for aksjer og annen arbeidende kapital - fra og med 2006. Skatt på formue svekker i seg selv motivene til å spare og investere, og har særlig uheldige virkninger for bedrifter som er i en vekstfase, der man gjerne har opparbeidet betydelige skattemessige (immaterielle) verdier samtidig som vekst i inntjening og lønnsomhet ligger lenger fram i tid. I kombinasjon med skatt på utbytte og uttak forsterkes disse virkningene kraftig og resulterer i en svekkelse av det private og aktive eierskapet i Norge.
- Skjermingsfradraget i både aksjonærmodellen og den eventuelle deltakermodellen og foretaksmodellen må framstå som rimelige. Dette betyr at skjermingsgrunnlaget må reflektere selskapenes reelle verdier og at skjermingsrenten(e) må settes slik at skattemodellene påvirker incentivene til risikotaking minst mulig. Dette kommenteres nærmere nedenfor.

Foretaksmodellen

Skjermingsgrunnlag og marginale skattesatser

HSH er enig med Uttaksutvalget i at det ville ha vært riktig å ha en uttakssmodell for enkeltpersonforetak på samme måte som for aksjeselskaper og deltakerlignede selskaper, men også vi ser at en slik modell vanskelig lar seg utforme og implementere. Ut fra nøytralitetshensyn stilles det da ekstra sterke krav til at skjermingsgrunnlaget i en modell for løpende beskatning av enkeltpersonforetak er så reellt som mulig. I lys av dette er det helt maktpåliggende at skjermingsgrunnlaget i foretaksmodellen inkluderer et (sjablonmessig) tillegg for opparbeidede immaterielle verdier, eksempelvis gjennom et lønnsfradrag slik dette er operasjonalisert i dagens delingsregler. Dette er helt i tråd med Uttaksutvalgets vurdering.

HSH har registrert at Finansdepartementets argument for å ikke videreføre dagens lønnsfradrag, er at lønnsfradraget er for lite treffsikkert med hensyn til å fange opp oppbygging av immaterielle verdier mv. HSH er i og for seg enig i at et lønnsfradrag ikke er 100 prosent treffsikkert. På den annen side er et lønnsfradrag langt mer treffsikkert enn intet fradrag. I mangel på bedre alternativer er det således umulig for HSH å forstå bortfallet av lønnsfradraget når foretaksmodellen i realiteten er en videreføring av delingsmodellen.

HSH har videre registrert at Finansdepartementet mener at "de skisserte lettelsene i toppskatten m.m." vil redusere behovet for særlige fradrag som reduserer personinntekten. Som Uttaksutvalget helt korrekt påpeker, og som er vist i figur 8.1 i innstillingen, har marginals-katten for de selvstendig næringsdrivende derimot økt for næringsinntekt i intervallet 699.000-898.500 kroner fra 2004 til 2005, stikk i strid med skattereformens forutsetninger. Uttaksutvalget viser videre (side 83) til at "de senere års utvikling i skatte- og avgiftssystemet har vært annerledes enn man har forespeilet seg. For enkeltpersonsforetak har denne utviklingen, antakelig uten at det er tiltenkt, medført en faktisk skatteskjerpelse. I tillegg kommer effekten av merverdiavgiftsreformen, som berører mange enkeltpersonsforetak ved at det ble innført merverdiavgift på salg av tjenester."

Ovennevnte understreker etter HSHs vurdering viktigheten av å se hele skattesystemet i sammenheng, samt behovet for redusjoner i toppskattesatsene og balanse i eierbeskatningen.

Overdragelse av goodwill (forretningsverdi)

Uttaksutvalget foreslår at gevinst ved realisasjon av egenopparbeidet goodwill beskattes som personinntekt for å eliminere mulighetene for skattemotivert omdannelse av et enkeltpersonsforetak til et aksje- eller deltakerlignet selskap etter de alminnelige realisasjonsbestemmelsene. De skattemessige fordelene som vil kunne oppnås innenfor aksjonærmodellen og deltakermodellen ved økning av skjermingsgrunnlaget, er imidlertid små i forhold til den skjerpede beskatningen som forslaget vil innebære. Heller ikke ligningsmyndighetenes problemer med å fastsette forretningsverdiene, kan forsvare en slik skatteskjerpelse. HSH vil derfor på det sterkeste fraråde dette forslaget.

Skjermingsrenten

Når det gjelder skjermingsrenten for enkeltpersonforetak (jf forslaget til foretaksmodell), slutter HSH seg fullt og helt til Uttaksutvalgets vurdering om at det her er viktig med et betydelig risikotillegg, tilsvarende det man benytter i dagens delingsmodell. Årsaken til behovet for et betydelig risikotillegg er todelt:

- For enkeltpersonforetak er det totalkapitalen (og ikke bare egenkapitalen) som utgjør utgangspunktet for skjerming. Bruk av risikofri rente vil innebære at det for virksomheter med høy gjeldsgrad og høye lånekostnader kan bli beregnet høyere personinntekt enn alminnelige inntekt, noe som medfører at reglene som skal skjerme deler av overskuddet mot ekstra beskatning får motsatt effekt. For å unngå et slikt resultat, er det nødvendig å benytte en rentesats som ligger over risikofri rente.
- Løpende beskatning av enkeltpersonforetak innebærer en manglende valgfrihet for tidspunkt for beskatning for disse selskapene sammenlignet med aksjeselskaper og deltakerlignede selskaper. Det er derfor behov for et (likviditets)tillegg i skjermingsrenten for enkeltpersonforetak for å avhjelpe denne forskjellsbehandlingen. I likhet med Uttaksutvalget vil også HSH her minne om at gründervirkesomhet ofte vil ha enkeltpersonforetak som foretaksform.

Deltakermodellen og konsekvenser for aksjonærmodellen

Det er som nevnt HSHs klare vurdering at Uttaksutvalget på kort tid har gjennomført en grundig utredning i tråd med våre forventninger med hensyn til beskatning av deltakerlignede selskaper. Etter vårt skjønn fremstår deltakermodellen – slik utvalget har beskrevet den – som relativt enkel

å praktisere. HSH er prinsipielt sett tilhenger av en uttaksmodell som gir eierne en valgfrihet når det gjelder beskatningstidspunkt, og ut fra hensynet til størst mulig nøytralitet mellom selskapsformene er vi glad for at deltakermodellen er lagt så nær opp til aksjonærmodellen som mulig. Parallelliteten mellom modellene medfører således at enkelte av våre kommentarer til deltakermodellen nødvendigvis også har relevans og implikasjoner for aksjonærmodellen.

For ikke-personlige deltakere (aksjeselskaper) gjelder den vedtatte fritaksmetoden for de aksjeinntekter som strømmer gjennom det deltakerlignede selskapet og ut til deltakerne. Når det gjelder realisasjon av andel i deltakerlignet selskap, foreslår utvalget en utvidelse av fritaksmetoden slik at gevinster ikke skal beskattes og tap ikke være fradragsberettiget dersom deltakeren er et aksjeselskap. HSH er enig i at dette er en naturlig utvidelse av fritaksmetoden i forbindelse med innføringen av deltakermodellen.

Skjermingsgrunnlag og overgangsregler

Når det gjelder skjermingsgrunnlaget er HSH ut fra ovennevnte parallellitetshensyn enig i forslaget om sette dette til nettovederlag ved erverv og/eller faktisk innskudd. Som HSH har gitt klart uttrykk for ved flere anledninger er vi imidlertid svært skeptiske til å benytte opprinnelig kostpris som skjermingsgrunnlag ved overgangen til nytt system, da de vedtatte overgangsreglene for fastsettelse av skjermingsgrunnlaget i aksjonærmodellen vil gi svært tilfeldige utslag. Nettopp det uheldige med tilfeldige resultater er også Uttaksutvalgets begrunnelse for å "avvikle" adgangen til å benytte regnskapsmessige verdier for eiendeler som har vært eid siden 1999, fordi "En slik videreføring ville blant annet virke tilfeldig i forhold til om virksomheten har vært omfattet av delingsmodellen eller ikke." Dette vil etter HSHs oppfatning virke svært urimelig.

For å ivareta likhetsprinsippet ved inngangen til det nye systemet, burde aksjer og andeler som omfattes av aksjonærmodellen og deltakermodellen, gis anledning til å verdsettes til markedsverdi pr 1.1.2006 redusert for eventuell latent gevinstskatt. Som ved innføringen av delingsmodellen i 1992 bør selskapene etter HSHs vurdering gis adgang til alternativer for fastsettelse av skjermingsgrunnlaget som man kunne velge ved fastsettelsen av kapitalavkastningsgrunnlaget i 1992. Selskapene bør gis adgang til å velge mellom historisk kostpris, delingsmodellens kapitalavkastningsgrunnlag, oppregulerte takstverdier fra 1992 og selskapets verdijusterte egenkapital.

Skjermingsrenten

HSH slutter seg til Uttaksutvalgets vurderinger av skjermingsrenten i henholdsvis aksjonærmodellen og utvalgets forslag til deltakermodell og foretaksmodell.

Enkelte elementer i deltakermodellen og aksjonærmodellen innebærer asymmetri. Den viktigste årsaken til slik asymmetri er at ubenyttet skjermingsfradrag bortfaller ved realisasjon, noe som medfører vridninger mellom investeringer med ulik risiko. Som en kompensasjon for denne asymmetrien, foreslår Uttaksutvalget et sjablonmessig tillegg til risikofri rente ved skjermingen.

Et slikt sjablontillegg løser ikke de grunnleggende problemer ved manglende fremføringsadgang, men må oppfattes mer som et relativt grovt korrigerende instrument. Den optimale løsningen ville etter HSHs vurdering ha vært ubegrenset fremføringsadgang av ubenyttet skjerming både i aksjonærmodellen og deltakermodellen. Fordi det i aksjonærmodellen ikke er gjennomført slik adgang, synes det både av praktiske årsaker og av likebehandlingsgrunner likevel fornuftig å

legge seg på en tilsvarende regel i deltakermodellen (selv om en slik regel bryter med nøytralitetsprinsippet og innskjerper beskatningen). Et sjablontillegg kan således avhjelpe denne situasjonen noe (men ikke fullt ut). HSH vil her, i likhet med Uttaksutvalget, understreke at et sjablongtillegg til skjermingsrenten i deltakermodellen ut fra nøytralitetshensyn forutsetter et tilsvarende tillegg til skjermingsrenten i aksjonærmodellen.

Kontinuitetsprinsippet ved arv og gave

Etter Uttaksutvalgets vurdering innebærer deltakermodellen samme behov for kontinuitet ved arv og gave av selskapsandeler som aksjonærmodellen. Utvalget drøfter ikke problemstillingen om kontinuitet ved arv og gave nærmere, men foreslår en bestemmelse i lovutkastet som gir skatteloven tilsvarende anvendelse. Det er imidlertid vanskelig å tenke seg at departementet vil foreslå kontinuitetsprinsippet innført uten de samme skattekorreksjoner i arveavgiftsgrunnlaget som er vedtatt for aksjer og andeler som omfattes av aksjonærmodellen.

HSH har tidligere gått klart i mot forslaget om å innføre et kontinuitetsprinsipp i arvebeskatningen. Et kontinuitetsprinsipp ved arv vil kunne innebære en betydelig skatteskjerpelse, særlig for arvinger i familieeide foretak, jf sammenhengen i dagens regelverk mellom beregning av skattepliktig realisasjonsgevinst og arveavgiftsgrunnlaget. En virkning kan derfor bli at skattyter først må betale arveavgift av et høyt arveavgiftsgrunnlag, og deretter må betale full gevinstbeskatning basert på en lavere inngangsverdi. Dette vil i så fall medføre en ikke ubetydelig dobbeltbeskatning av de arvede verdier. Etter HSHs vurdering er det svært uheldig at de foreslåtte reglene, som i utgangspunktet kun er ment å avverge uheldige sider av aksjonærmodellen, gir slike virkninger.

Diskontinuitetsprinsippet er vel innarbeidet, det bør derfor foreligge svært gode argumenter, både prinsipielt og praktisk, for å gå over til et annet prinsipp. Som fremhevet av mindretallet i NOU 2000: 8 Arveavgift, vil overgangen til et nytt prinsipp skape usikkerhet både hos de skattepliktige og hos avgiftsmyndighetene i en lengre overgangsperiode, samtidig som det ikke er lett å overskue alle nye problemer som kan oppstå ved en slik omlegging.

Vennlig hilsen

**HANDELS- OG SERVICENÆRINGENS
HOVEDORGANISASJON**

Vibeke Hammer Madsen
Adm. direktør